

MUĞLA'DA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YAPILANMASI SÜRECİNE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME*

Ayşe Yıldız ÖZSALMANLI**

Çiğdem PANK***

ÖZET

Uzun süren tartışmaların ardından kabul edilen 6360 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası ile birlikte daha önce 16 olan büyükşehir belediyesi sayısı 13 il belediyesinin büyükşehir belediyesi haline getirilmesiyle 29'a yükselmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası'nda yalnızca Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun olmak üzere 16 büyükşehir belediyesi bulunmaktaydı. 6360 sayılı yasa ile birlikte; Aydın, Denizli, Balıkesir, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van il belediyeleri büyükşehir belediyesi olmuştur. Son yasa ile birlikte, İstanbul ve Kocaeli hariç, 27 büyükşehir belediyesinin mülki sınırları içinde kalan tüm köy ve belediyelerin kamu tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Bunun sonucunda köyler mahalle, belediyeler ise her biri parçalanmadan kendi isimleriyle mahalle olmuşlardır. Ayrıca, 29 büyükşehir belediyesinin bulunduğu ildeki il özel idareleri, 6360 sayılı yasa ile kaldırılmıştır. 5216 sayılı Yasa'daki ilk kademe belediyelerini tanımlayan fıkra da kaldırılarak, ilk kademe belediyeleri ve bu illerde bulunan bucak teşkilatları da kaldırılmıştır.

6360 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası ile birlikte büyükşehir belediyesi haline gelen Muğla'nın bu yeni yapılanma ve geçiş sürecine ilişkin bir değerlendirmesini içeren bu çalışmanın amacı, Muğla'nın bu yapılanmadan ne şekilde etkileneceğini ve yeni tablosunu ortaya koymaktır.

Yeni yasa ile birlikte Muğla Belediyesi'nin mahalleleri merkez olmak üzere, Muğla merkez ilçe sınırları içerisindeki köyler ile belediyelerden oluşan Menteşe ilçesi ve aynı adla belediye kurulmuştur. Muğla merkez sınırları içerisinde 4 belde belediyesi, 14 mahalle ve 45 köy bulunmaktadır. Yeni yasa ile birlikte bunların durumunun nasıl bir hal alacağı çalışmanın kapsamı dâhilindedir. Yeni kurulan ilçeler-belediyeler, kapatılan belediyeler-köyler, il özel idaresinin tüzel kişiliğinin kaldırılması ve bunlara ait personelin durumu da çalışmada tartışılan konular arasında yer almaktadır. Muğla ili ile sınırlı olan bu çalışmada öncelikli olarak Muğla Belediyesi ile ilgili birincil kaynaklardan yararlanılmış ve konu ile ilgili veriler toplanmıştır. Ayrıca 6360 sayılı Yasa konunun kapsamı dâhilinde ele alınıp tartışılmıştır. Sonuç olarak, bu yeni yapılanmanın Muğla üzerinde yarattığı olumlu ve olumsuz etkiler tartışılmıştır, personelin durumu ele alınmıştır. Muğla'nın büyükşehir belediyesi olmasına karşı çıkanlar olduğu gibi, bunu çok önemli bir konum olarak görenlerin ağırlıkta olduğu da yine çalışmada ulaşılan bulgular arasında yer almaktadır. İlçeleri ile adeta uluslararası ve ulusal ölçekte, tarihi ve tabii değerleriyle bir turizm kenti olan ilin, büyükşehir belediyesine geçişten elde edeceği olumlu /olumsuz katkılar ve beklentiler üzerinde de değerlendirme yapılmaktadır.

* Bu makale 11-12 Mayıs 2013 tarihinde Hatay'da düzenlenmiş olan Kamu Yönetimi Sempozyumu'nda (KAYSEM 8) bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü.

*** Araş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü.

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

Anahtar Kelimeler: 5216 sayılı Yasa, 6360 sayılı Yasa, Yerel Hizmetler, İl Özel İdaresi, Muğla Büyükşehir Belediyesi.

AN ASSESSMENT CONCERNED WITH PROCESS STRUCTURE OF METROPOLITAN MUNICIPALITY IN MUĞLA

ABSTRACT

After a long discussion with Metropolitan Municipality Law No. 6360 adopted before, the number of 16 metropolitan municipality, which increased to 29 by making 13 provincial municipality, metropolitan municipalities. In metropolitan municipality Law No. 5216 only including Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Konya, Kocaeli, Konya, Mersin, Sakarya and Samsun were 16 metropolitan municipalities. With Law No. 6360, Aydın, Denizli, Balıkesir, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa and Van provincial municipalities have been metropolitan municipality. With last law, cept for İstanbul and Kocaeli, public legal personalities of all villages and municipalities remaining within 27 metropolitan municipality the territorial boundaries abolished. As a result, villages have been district, while municipalities with their names, none of them was broken down, have been districts. In addition, 29 metropolitan municipality in the province where special provincial administrations, abolished by the law numbered 6360. Clause describes the first-tier municipalities in the law of 5216 abolished, too. First-tier municipalities and sub-district offices that have been in these provinces abolished, too.

With the metropolitan municipality law no. 6360 of Muğla which has become a metropolitan municipality with the transition to the new structure and the aim of this study includes an assessment of the process,

Muğla, this structure will be affected, and the new table is to determine in what way. With the new law, including the central districts of the city of Muğla, Muğla villages and municipalities within the boundaries of the central district of the municipality with the same name was established in the town of Menteşe. There are 4 sub-districts municipalities, 14 districts and 45 villages within the boundaries of the central city of Muğla. Their situation will be like with the new law are covered by the study. The newly established counties-municipalities, closed villages-the municipalities, abolition of legal entity of the special provincial administration and status of their staff are among the issues discussed in the study. In this study that is limited to the province of Muğla, as a priority, issue on the primary sources which are concerned with Muğla municipality are used and data are collected on. Also within the scope of the subject discussed by means of law no. 6360. as a result, the positive and negative effects that created in Muğla of this new structure are discussed, the situation of staff have considered in. Opponents of Muğla are a metropolitan municipality, as well as those who see it is again dominated by as a very important part of the findings obtained in the study. Districts with nearly the international and national scale, historical and natural values of the province which is a tourist town, the transition will be generated from the municipality of metropolitan on the positive/negative contributions and expectations of the evaluation is performed.

Key Words: Law No. 5216, Law No. 6360, Local Services, Special Provincial Administration, Muğla Metropolitan Municipality

1.GİRİŞ

Muğla ili Güney Ege yer alan ve tarım, tarih, kültür, turizm ve madencilik açılarından önemli bir kenttir. Yatağan ilçesi ve Merkezi(Menteşe) dağlık ve yüksek ama tarıma elverişli bir yerde olmasına karşın, ilçeleri genelde deniz kıyılarında konumlanmıştır. Tarihi ve kültürel mirası anlamında Anadolu'nun en zengin geçmişe sahip yerlerindedir. Fakat ekonomik ve toplumsal kalkınma açısından merkez ile ilçeleri arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Muğla nüfusunun azlığı ve kentsel göçle pek karşılaşmaması nedeniyle kent bir bütün olarak, çok güzel turistik ve doğal ortamda yaşam sürdürülmesine elverişlidir.

Kent olma anlamında 100.yılı kutlamaya hazırlanan Muğla; 2005'lerden beri 5393 sayılı kanun kapsamında yönetilirken, yerel yönetimlerde yeniden yapılanma anlamında 6.11.2012'de büyükşehir belediyesi statüsü kazanmıştır. Bu sürecin öncesi ve sonrasında konu üzerine basında çok sayıda haberler yer almıştır. Hem Muğla'da büyükşehir belediyesi yapılanması, hem de yerel seçimlere bir yıl kalması bağlamında, Hükümet ve siyasi partilerin ilgisi ve çalışmalarında artış gözlenmektedir.

Bu çalışmada önce Muğla kentinin genel anlamda bir tanıtımı yapılmıştır. Daha sonra 6360 sayılı yasa ve bu yasanın Muğla büyükşehir belediyesi yapılanması sürecine yönelik etkileri belirtilmiştir. Muğla büyükşehir belediyesi yapılanması üzerine basın, siyasi partiler ve kamu yöneticileri ve bizlerin görüş ve değerlendirmelerimizin yazıldığı geniş bir kısmın ardından, bu konudaki sonuç ve önerilerimiz aktarılmıştır. Kısaca bu bildiriye, son dönemdeki yerel yönetimlerde yeniden yapılanma ve siyasi etkilenmeler açısından Muğla Büyükşehir Belediyesi statüsüne geçiş üzerine akademik bir çalışma gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

2. MUĞLA'NIN TANITIMI



(www.mugla.bel.tr; www.mu.edu.tr, 2013)

(Muğla Resim Galerisi, 2013)

Muğla ili, Ege Bölgesi'ne dahil olan, topraklarının küçük bir kısmı Akdeniz Bölgesi içine giren Ortaca, Dalaman, Fethiye, Marmaris, Datça ve Bodrum gibi tatil bölgeleri ile ünlü bir ildir. Türkiye'nin güneybatı ucunda yer alan Muğla, kuzeyinde Aydın, kuzeydoğusunda Denizli ve Burdur, doğusunda Antalya ile komşu olup, güneyinde Akdeniz, batısında Ege Denizi ile çevrilidir. Toplam uzunluğu 1100 km'yi biraz aşan deniz kıyıları ile ülkemizin en uzun sahil şeridine sahip ildir. En büyük ilçesi Fethiye'dir. Muğla'da iki büyük göl vardır. Bunlar, Milas ile Aydın ilinin Söke ilçesi sınırlarının içine de giren Bafa Gölü ile Köyceğiz ilçesindeki Köyceğiz Gölü'dür. Önemli üç akarsuyu ise Çine Çayı, Esen Çayı ve Dalaman Çayı'dır. İlin Yatağan ilçesinde Yatağan Termik

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

Santralı, Yeniköy'de Yeniköy Termik Santralı, Kemerköy'de Kemerköy Termik Santralı vardır. İlin maden yatakları zengindir. En önemlileri, Yatağan linyit kömürü ve Fethiye krom yataklarıdır. Muğla, önemli bir mermercilik merkezidir. İlin ekonomisi, büyük ölçüde turizm ve tarıma dayalıdır. Ayrıca Dalaman'da SEKA Kağıt Fabrikası (yeni adı MOPAK) vardır. Muğla ili tarım ürünlerinin çeşitliliği ile dikkati çeker. Türkiye'de arıcılığın en önemli merkezlerindedir. Marmaris ilçesi çam balı ile ünlüdür. Ortaca, Fethiye, Dalaman ve Dalyan ilçelerinde narenciye tarımı yapılmaktadır. Marmaris-Köyceğiz hattına özgü bir diğer ürün, günlük ağacından elde edilen ve eczacılıkta kullanılan sığla yağıdır. Zeytincilik de il genelinde gelişmiştir. (Muğla Sıtkı Koçman Üniv.,2013)

Muğla, bilinen tarihi boyunca başlangıçta Anadolu'nun yerli halkı Karyalıların, ardından kısmen ve kısa dönemler halinde Mısır, Asur ve İskit işgallerinin, zamanla da kıyılarda Helenlerin egemenliği altında kalmıştır. Önce Medler, daha sonra Persler Muğla'yı idareleri altında almışlar ve bölgeyi bir satrap aracılığıyla yönetmişlerdir. Büyük İskender'in ordularıyla gelişinde, Muğla bölgesi bir Karya satrapı tarafından yönetilmekte idi. 'Karya' isminin bölgeye M.Ö. 3400 'lerde gelen kavimlere önderlik etmiş 'Kar' isimli bir komutandan kaynaklandığına ilişkin tezler vardır. Kuzeyde Söke, Aydın,Nazilli'den başlayıp, güneyde Dalaman çayının denize döküldüğü yerde biten Karya bölgesi, kuzeyinde Lidyalıların, güneyinde Likyalıların ve Anadolu içlerinde de Frigyalıların hüküm sürdüğü bölgelere komşu olmuştur. Muğla ili tarihi kalıntılar açısından zengin olup, 103 ören yeri bulunmaktadır. Karya'nın en önemli mimari yapısı Halikarnassos'taki Mausoleum ya da Halikarnassos Mezar Anıtı'dır. Karya satrapı 2. Mausolos döneminde (MÖ 377-353) krallığın başkenti Mylasa'dan Halikarnassos'a taşınmış, bu durum kentin daha da gelişmesini sağlamıştır. Dünyanın Yedi Harikası'ndan biri sayılan Mausoleum, MÖ 350'de Mausolos'un eşi ve kızkardeşi II. Artemisia tarafından yaptırılmıştır. Bu anıtın yüksek bir kaide üzerinde yer alması Lykia sanatının etkilerini, üzerindeki mezar anıtı ise, İon düzeninde galerinin etkilerini yansıtır.Müsgebi (Ortakent-Bodrum), Knidos ve Stratonikeia'da yapılan kazılarda MÖ 15-13. yüzyıllara dayanan Miken çanak çömleklerinin bulunması, bölgenin o tarihlerde Rodos ve Kıbrıs üzerinden Suriye'ye kadar yayılan Miken kültürüyle olan ilişkisine işaret eder. Batı Anadolu'yu MÖ 4. yüzyıldan itibaren Helen ve Roma uygarlıkları, Karya kentlerinde büyük ve önemli izler bırakmışlardır. Menteşe Beyliği'nin bıraktığı izlere ise, bugün Milas yakınlarındaki Beçin kalesinde rastlanabilmektedir. (M.S.K.Ünv., 2013)

Muğla; oyun, müzik ve türkü folkloru bakımından çok zengindir. Teke oyunları Fethiye'de; Zeybek oyunları ise Bodrum, Milas, Köyceğiz ve Muğla'da yaygındır. Kına gecelerinde "Temel devren" adıyla söylenen türküler meşhurdur. Türkülerde gurbet havaları, Avşar beyleri, uzun yol havaları,

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

semahlar, gemici türküleri, gelin ağılatma ağıtları ve zortlatmalar vardır. Bölgenin oyunları Bilalin Zeybeği, Satı Zeybeği, Ferayi, Bıçak Oyunu, Kalkan Oyunu, Kuruoğlu, Zapbak, Buhurcular Zeybeği, Çıktım Tepe, Gidene Bak Gidene, Demirciler, Eydim Kavak Zeybekleridir. Mahallî Yemekleri, Püryan Kebabı, Milas'ın Keşkeşi, Bodrum'un Paşa Makarnası ve Saraylısı, Datça'nın Mürdümerik Çorbası ve Harnup Pekmezidir. (M.S.K. Ün.,2013)

3. 6360 SAYILI KANUNUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER VE MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YAPILANMASINA ETKİLERİ

Muğla ilindeki büyükşehir belediyesi yapılanmasını konu alan bu çalışmada öncelikli olarak 6360 sayılı *On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun* ile getirilen değişikliklere değinmek gerekmektedir. Bu çerçevede, kanunun bütün maddelerini uzun uzun ele almak yerine, konunun kapsamı dâhilindeki değişikliklerden hareket edip, değerlendirmeler yapma yoluna gidilecektir.

6360 sayılı kanundan önce 16 olan büyükşehir belediyesi sayısı bu kanun ile birlikte 13 büyükşehir belediyesinin daha kurulmasıyla 29'a yükselmiştir. Bunlar; Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van'dır. 6360 sayılı kanun ile birlikte mevcut ve yeni kurulan büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırı olarak genişletilmiştir. Kurulan büyükşehir belediyelerinin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür(6360 sayılı kanun, madde 1-1. fıkra).

6360 sayılı kanunla birlikte belde belediyelerinin durumunda da değişiklik yapma yoluna gidilmiştir. Böylece, büyükşehir belediyesi olan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içersinde yer alan belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Belediyeler ise, nüfus durumuna bakılmaksızın, belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmıştır (6360 sayılı kanun, madde 1-3. fıkra). Türkiye'nin nüfusuna göre belediye ve köylerde yaşayan insan sayısı ise aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 1: Türkiye'nin nüfusuna göre belediye ve köylerde yaşayan insan sayısı (TUIK, 2013)

	Mevcut Nüfus	6360 Sayılı Kanunla
Büyükşehir Belediyeleri	35 milyon	56.5 milyon
Belediyeler	29 milyon	12 milyon
Köyler	12 milyon	6 milyon

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

Belde ve Köylerin Sayısı		
	Mevcut	6360 Sayılı Kanun Sonrası
Büyükşehir	16	29
Büyükşehir İlçe	143	502
İl	65	52
İlçe	749	416
Belde	1977	395
TOPLAM	2950	1394
Köy	34283	18201

Tüm büyükşehir belediyesi olan illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırıldı (madde 1-5.fıkra). Ayrıca, İstanbul ve Kocaeli dışındaki diğer büyükşehir belediyesi olan illerin bucak ve bucak teşkilatları da kaldırılmıştır (madde 1-6. fıkra). Yani, mevcut büyükşehirlerde ve yeni büyükşehir belediyesi kurulan illerde il özel idaresinin tüzel kişiliği kaldırılmaktadır. 2005 yılında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü hizmetlerinin önemli bir bölümü özel idareye bırakılmıştı. Hizmetler artık büyükşehir belediyesi bünyesinde toplanacaktır. Böylece, kaldırılan il özel idarelerinin hak, alacak ve borçları, personeli, taşınır ve taşınmazları komisyon kararlarıyla büyükşehir olan belediyelere aktarılacaktır.

Muğla Belediyesi'nin mahalleleri merkez olmak üzere, Muğla merkez ilçe sınırları içerisindeki köyler ile belediyelerden oluşan Menteşe ilçesi ve aynı adla belediye kurulmuştur (madde 2-22. fıkra). Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde yer alan köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleye dönüştürüldüğünü buradan da görmekteyiz. Buna göre;

Muğla merkez sınırları içerisinde dört belde belediyesi vardır: Bayır, Kafaca, Yerkesik, Yeşilyurt Belediyesi. Muğla Belediyesi'nin sınırları içerisinde on dört mahalle vardır: Balıbey, Camikebir, Dügerek, Emirbeyazıt, Hacırustem, Karşıyaka, Kiramettin, Karamehmet, Kötekli, Muslihittin, Müştakbey, Orhaniye, Orta ve Şeyh Mahallesi. Ayrıca Muğla merkez ilçe sınırları içerisinde kırk beş köy bulunmaktadır: Bağyaka, Çakmak, Çamoluk, Çırpı, Çiftlik, Dağdibi, Dağpınar, Denizova, Derinkuyu, Doğanköy, Dokuzçam, Esençay, Fadıl, Gazeller, Göktepe, Gülağzı, Güzlüce, İkizce, Karacaören, Kıran, Kozağaç, Kuyucak, Kuzluk, Meke, Muratlar, Ortaköy, Özlüce, Paşapınarı, Salihpaşalar, Sarnıç, Sungurşenyayla, Taşlı, Yaraş, Yemişendere, Yenibağyaka, Yenice, Yeniköy, Yrk.Yeniköy, Törükoğlu, Zeytinköy, Akçaova, Akyer, Algı, Avcılar.

Muğla'nın büyükşehir belediyesi olmasıyla birlikte, yukarıda belirtilen köyler ve belde belediyelerinin hepsi mahalleye dönüştürülmüştür. Yine aynı maddede, Muğla'da, Kemer Belediyesi merkez olmak üzere, Seydikemer ilçesi ve aynı adla belediye kurulduğu belirtilmektedir (madde 2-23. fıkra).

**Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir
Değerlendirme**

Seydikemer ilçesine bağlı belediyeler ve köyler, kanunda belirtildiği şekliyle, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2: Seydikemer İlçesine Bağlı Belediyeler ve Köyler (6360 Sayılı Kanun).

S.NO.	BİRİMİN ADI	İLÇESİ	BAĞLI OLDUĞU BUCAK
1	Kadıköy Belediyesi	Fethiye	Kemer
2	Eşen Belediyesi	Fethiye	Eşen
3	Karadere Belediyesi	Fethiye	Eşen
4	Kumluova Belediyesi	Fethiye	Eşen
5	Seki Belediyesi	Fethiye	Seki
6	Arsaköy	Fethiye	Kemer
7	Bağlağaç	Fethiye	Kemer
8	Atlidere	Fethiye	Kemer
9	Bayırköy	Fethiye	Kemer
10	Çamurköy	Fethiye	Kemer
11	Çatak	Fethiye	Kemer
12	Çayan	Fethiye	Kemer
13	Çobanlar	Fethiye	Kemer
14	Çökek	Fethiye	Kemer
15	Dereköy	Fethiye	Kemer
16	Döğer	Fethiye	Kemer
17	Girmeler	Fethiye	Kemer
18	Güneşli	Fethiye	Kemer
19	Hacıosmanlar	Fethiye	Kemer
20	Kayacık	Fethiye	Kemer
21	Kayadibi	Fethiye	Kemer
22	Kıncılar	Fethiye	Kemer
23	Korubükü	Fethiye	Kemer
24	Ortaköy	Fethiye	Kemer
25	Ören	Fethiye	Kemer
26	Paşalı	Fethiye	Kemer
27	Sahil Ceylan	Fethiye	Kemer
28	Sarıyer	Fethiye	Kemer
29	Seydiler	Fethiye	Kemer
30	Söğütlüdere	Fethiye	Kemer
31	Uğurlu	Fethiye	Kemer
32	Yakaköy	Fethiye	Kemer
33	Zorlar	Fethiye	Kemer
34	Alaçat	Fethiye	Eşen

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

35	Arifler	Fethiye	Eşen
36	Boğaziçi	Fethiye	Eşen
37	Çaltıözü	Fethiye	Eşen
38	Çaykenarı	Fethiye	Eşen
39	Çukurincir	Fethiye	Eşen
40	Demirler	Fethiye	Eşen
41	Dodurga	Fethiye	Eşen
42	Gölbent	Fethiye	Eşen
43	İzzetinköy	Fethiye	Eşen
44	Kabaagaç	Fethiye	Eşen
45	Karaköy	Fethiye	Eşen
46	Minare	Fethiye	Eşen
47	Yakabağ	Fethiye	Eşen
48	Bekçiler	Fethiye	Seki
49	Boğalar	Fethiye	Seki
50	Ceylan	Fethiye	Seki
51	Çaltılar	Fethiye	Seki
52	Çobanisa	Fethiye	Seki
53	Doğanlar	Fethiye	Seki
54	Kayabaşı	Fethiye	Seki
55	Kınık	Fethiye	Seki
56	Temel	Fethiye	Seki
57	Yaylapatlangıç	Fethiye	Merkez

Kanunun 1. maddesine göre tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köylerin mevcut personelini, taşınır ve taşınmazlarını, iş makineleri ve diğer taşıtları ile kamu kurum ve kuruluşlarına olan alacak ve borçlarını katılacakları ilçe belediyesine kanunun yayımlandığı tarihten itibaren bir ay içinde bildirmeleri gerektiği ifade edilmektedir. Ancak, şahıslara olan borçlar bildirilmeyecektir. Bu belediye ve köylerin, taşınmazlarının tahsisi ve kiralanması, iş ve toplu iş sözleşmesinin yapılması, imar planı değişikliği ve revizyonu ile inşaat ruhsatı hariç her türlü imar uygulaması, iş makineleri ve diğer taşıtların satışı ile borçlanmaları katılacakları ilçe belediyesinin onayına bağlı hale getirilmiştir. Henüz ilçe belediyesi oluşmamış yerlerde ise bildirimlerin il belediyesine yapılacağı, onayların da il belediyesi tarafından verileceği belirtilmiştir. Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten önce ilanı yapılmış memur alımları hariç tutularak, yine bu kanun ile tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köyler tarafından nakil yoluyla atanacaklar da dahil olmak üzere hiçbir şekilde yeni personel alımının yapılamayacağı ve bu belediye ve köyler tarafından aynı tarihten itibaren tüzel kişiliğin sona ereceği tarihi geçecek şekilde veya mevcut hizmet alımlarının kapsamını ve personel

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

sayısını genişletecek şekilde hizmet alımı sözleşmesinin düzenlenemeyeceği ifade edilen konular arasında yer almaktadır (Geçici madde 1-2.fıkra).

Yine 6360 Sayılı Kanun'un 1. maddesine göre tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köylerin personelinin, her türlü taşınır ve taşınmaz mallarının, hak, alacak ve borçlarının, komisyon kararıyla ilgisine göre; bakanlıklara, büyükşehir belediyesine, bağlı kuruluşuna veya ilçe belediyesine devredileceği belirtilmiştir. Devir işleminin de ilk mahalli idareler genel seçimi itibarıyla konulacağı ifade edilmiştir (Geçici madde 1-3. fıkra). Bu belediye ve köylerin taşınmazlarının satışı ile vadesi tüzel kişiliğin sona ereceği tarihi aşan borçlanmaları İçişleri Bakanlığı'nın onayına tabi olacaktır. (Geçici madde 1-12. fıkra).

Kanunun geçici 2'inci maddesi ile Türkiye İstatistik Kurumu tarafından tespit edilen 2011 yılı adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarına göre nüfusu 2000'in altında olan belediyelerin tüzel kişilikleri, ilk mahalli idare genel seçimleri geçerli olmak üzere, kaldırılarak bu belediyeler köye dönüştürülecektir (Geçici madde 2-1. fıkra). Nüfusu 2000'in altında olan belediyeler kapatılarak köye dönüştürülmektedir. Belde belediyeleri kapatılırken nüfus kriterleri ele alınmış olup, bu konuda demokrasinin gereği olan halkın görüşlerinin alınmadığı dikkati çekmektedir.

Büyükşehir belediyelerine afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri halinde her türlü desteği sağlamak görev ve yetkisi verilmiştir (madde 7). Muğla açısından bir değerlendirme yapacak olursak; özellikle deprem riski yüksek bir il olması ve fay hattı geçmesi nedeniyle, büyükşehir belediyesinin böyle bir görev ve yetkiyle donatılması olabilecek hasarları en aza indirecektir.

5216 Sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen (n) bendi 6360 Sayılı Kanun'da yeniden düzenlenmiştir. "n) bu kanunda büyükşehir belediyesine verilen görevlerle sınırlı olarak, yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kuruluşlar ve sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri." (madde 9). Böylelikle büyükşehir belediyesi giderlerine giren yeni kalemle: Görev alanı içerisinde, yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kuruluşlar ve sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri büyükşehir belediyelerine yüklenmektedir.

5393 Sayılı Kanun'un 9. maddesinin 2. fıkrasına şu cümle eklenmiştir: "Belediye sınırları içinde nüfusu 500'ün altında mahalle kurulamaz." (madde 15). 5393 Sayılı Kanun'un 75. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi şu şekilde değiştirilmiştir: Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirilebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.” (madde 19). Böylece dernek ve vakıflarla işbirliği durumu mülki idare amirinin iznine bağlı hale getirilmiştir.

Belediye paylarında da yeniden düzenleme yapılma yoluna gidilmiştir. Genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %1,50’si büyükşehir dışındaki belediyelere, %4,50’si büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ve %0,5’i il özel idarelerine ayrılmıştır (madde 25-2. fıkra). 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nda yer alan mallardan tahsil edilen özel tüketim vergisi hariç olmak üzere, büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %6’sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların %30’u büyükşehir belediye payı olarak ayrılacaktır (madde 25-3. fıkra).

Böylece, büyükşehir belediyelerinin ilde toplanan vergi gelirlerinden aldıkları pay oranı %5’ten %6’ya, büyükşehir ilçe belediye payları ise %2,5’ten %4,5’e çıkarılmıştır. Diğer belediye payları %1,5, il özel idare payları ise %5,5’e düşürülmüştür. Büyükşehir ilçe belediye paylarından büyükşehir belediyelerine %30 pay verilecektir.

Görüldüğü gibi, büyükşehir belediyelerine hem merkezden gelen payların oranı artmış, hem de ilçe belediyelerinden %30 pay geleceği belirtilmiştir. Kanımızca bu paylar yeni büyükşehir belediyelerinin beklenen mali kaynak sıkıntısı sorununu aşabilmeleri için önemli bir gelir aktarımıdır. Aşağıda 6360 sayılı kanunun yayınlanması öncesi ve sonrasında Muğla’nın büyükşehir belediyesi olmasına ilişkin süreç üzerine değerlendirmeler yer almıştır.

4. MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YAPILANMASI SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRMELER

Aşağıda 6360 sayılı kanun çıkmadan önce ve sonra basında yer alan bazı haberler ile siyasilerin ve kamu yöneticilerinin büyükşehir yapılanmasında yeni gelişmelere yönelik olumsuz/olumlu görüş ve eleştiri/katkılarına yer verilmiş ve konu üzerine bizim katkı, görüş ve akabinde değerlendirmelerimiz de ayrıca belirtilmiştir.

Öncelikle Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA) web sitesinde; 2012 tarihli, 6360 sayılı kanuna göre, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında İl Özel İdarelerince kullanılan haklar, yetkiler ve görevlerin, il özel idareleri bulunmayan yerlerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığınca kullanılacağını belirtmiştir. Mahalleye dönüştürülen köylerde yörenin

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun mimari projeler yapacağı/yaptıracağı, ulaşım koordinasyon merkezi kurulacağı ve büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde ayrılma yoluyla yeni bir belde kurulmasında aranan 50000 nüfusun, 20000'e düşeceği ifade edilmiştir. Belediye sınırları içinde nüfusu 500'ün altında mahalle kurulamayacağı, köyleri mahalleye dönüştürülen köylülerin, geçmişten beri kullandığı “mera, yaylak ve kışlak” gibi yerlerdeki haklarının korunacağı da söylenmektedir.(GEKA, 2013) GEKA'nın ayrıca yeni yasal düzenlemeyi Muğla, Aydın ve Denizli için olumlu ve sevindirici bir süreç olarak değerlendirdiği dikkati çekmektedir.

Ayrıca nüfus ölçütünün yeni yasal düzenlemelerle değiştirilmesi, eski veya yeni düzenlemeler arasında; kamu kurumlarının yöneticileri, özel sektör, vatandaşlar ve “Yerel Yönetimler(Malîyesi), Kamu Yönetimi, Türkiye'nin İdari Yapısı vb. mevzuat ağırlıklı ders alan öğrencilerin zihinlerinde rakam kargaşasını ortaya çıkarmaktadır. Küçük yerel yönetim birimlerinde yörenin kentsel, kültürel ve mimari özelliklerini yansıtır yeni bina ve yapıların yapılması, geçmişin izlerinin geleceğe aktarılması ve kültürün yaşatılması açısından önemli bir kentsel politika olmalıdır.

Atasever; Muğla CHP İl Başkanlığı tarafından düzenlenen “Çalıştay”a katılan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı A.Kocaoğlu'nun; il genel meclislerinde yetkinin vali ve encümeninde olduğu, yetkinin belediye meclislerine verilmesi ve il genel meclislerinin kaldırılması gerektiği, büyükşehir belediye başkanının kolay bir iş olmadığı, büyükşehirlere bağlanan belediyelerin borcunun da büyükşehir belediyesi hesabına aktarıldığı, ulaşımın büyükşehirin elinde olduğu, çöp, kanalizasyon, arıtma ve depolamanın büyükşehirin görevinde olduğunu, ifade ettiğini yazmıştır. Ayrıca yeni düzenlemeyle büyükşehirlerde statü gereği sınırların genişlediği ve büyük şehirlerin kendisine bağlı tüm yerleşim yerlerinin sorunlarıyla ilgilenmesi gerektiğini belirtmiştir. (Atasever, 2013) Ayrıca, 6.12.2012'de RG'de yayınlanarak yürürlüğe giren kanunun bir bölümü ilk yerel seçimlerde yürürlüğe girecektir.(YAYED, 2013)

13 ilde sil baştan ve 16 ilde yeniden yapılanma biçiminde yeni büyükşehir belediyesi yapılanması ve yönetim politikalarının hayata geçirilmesi, önümüzdeki dönemde yerel siyaset açısından ayrı bir öneme sahiptir. Hükümet politikaları açısından Muğla, bu kentlerin arasında öncelikli bir durumda görülmektedir. Muğla büyükşehir yapılanması açısından Hükümetten gelen bu destek mali, ekonomik, çevre, sağlık, kültür, tarım, ulaşım, tanıtım vb. her açıdan bir kazanıma çevrilebilir.

Durumu kamu personeli açısından değerlendiren Çalışkan ise; yeni Büyükşehir Belediye Kanunuyla, yeni 26 ilçeye il milli eğitim müdürü atamalarının nasıl yapılacağı ile ilgili tereddütlerden bahsetmiştir. Yeni oluşturulan ilçelerin Devlet Memurları Atama ve Yer Değiştirme

Yönetmeliğinin 15.maddesinden muaf mı olacağı, nüfusa kayıtlı olduğu yerin bu kanun ile esnetildiğini mi, 26 yeni ilçeye bakıldığında yönetmelikteki nüfus limitlerinin altında olduğunu, Devlet Memurları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin, büyükşehirler için bir istisna da getirmediği ve atama şartları bakımından hiçbir değişiklik olmadığını belirtmiştir. Bu yönetmelikte muafiyet getirmenin, il içi rotasyonun önünü açtığını ifade etmiştir. (Çalışkan, 2013)

Kanun tasarısında ilçeler ve köylerdeki nüfusun da dahil edilerek büyükşehir yapıldığı bir model oluşturulduğunu vurgulayan Çukurçayır, Dünyada bunun örneğinin bulunmadığını, kanun tasarısının Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartıyla çeliştiğini ifade etmiştir. Şartın, AB yerel yönetimlerinin kamu yatırımı yapabileceği kapasitesinin artırılmasını öngörürken, kanun tasarısının bu mantıkla çeliştiğini belirtmiştir. Bu şartın, köy, belde ve ilçelerde kamu hizmeti sunma kapasitesinin güçlendirilmesini kastettiğini, “Kırsal yönetimi halka hizmet sunabilecek hale getir” dediğini, siyasi bir gücü kastetmediğini, ayrıca “Eğer herhangi bir belde, belediye veya ilçenin tüzel kişiliği kaldırılacak ve başka bir yönetime dahil edilecek veya bir yönetim şekline dönüştürülecekse orada referandum yapılmalı dediğini...” belirtmiştir. Hükümetin yeni büyükşehir kanunu ile köyleri ve ilçeleri kapattığını, il merkezinin güçlendirilerek yerelin kimliklerinin ortadan kaldırıldığını, bu bakımdan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına aykırı bir uygulama ortaya çıktığını söylemiştir. (Çukurçayır, 2013)

Hizmette yerellik, yerel özerklik, yetki devri, hesap verebilirlik, yerel katılım ve yönetişim açısından yerel yönetimler 21.yüzyılda çok daha önemli yerel kamusal örgütlerdir. Çukurçayır’ın ifadelerine aynen katılırken, yerel demokrasi adına yukarıda adı geçen kavramların yerel yönetimlerde kullanılması ve uygulanmasına da ayrı bir önem ve öncelik verilmesi gereği vardır. Büyükşehir belediyesi yönetimi aslında o kentin tamamının, merkezi yönetim gelirleri ve yardımlarından daha çok pay alması anlamına gelmekle birlikte, özellikle beldeler ve köylerde yaşandığı belirtilen sorun çözümüne yönelik kararlara katılımın devam ettirilmesi ve bu konuda gerekirse yasal değişikliğin yapılması ifade edilebilir. Bu konudaki serzenişlere ve eleştirilere açık olunmalı ve bunlar değerlendirilmelidir.

Fethiye ile ilgili özeleştirii yaptığı yazısında M.Koç, ilçelerinde geniş çaplı fikir alışverişlerinin yapıldığı, karar alma sürecine etkin katılımın sağlandığı örneklerin sayısının azlığından yakınmış, Fethiye’nin yakın geçmişte il olmasını istediklerini fakat il olması gerekliliği hakkında bir araya gelip, iyi çalışılmış raporlar, yayınlar ve kampanyalarla bunu ortaya koyamadıklarını ifade etmiştir. Başta siyasi kenetlenme olmak üzere resmi, sivil toplum ve ferdi anlamda fikri altyapı ve güç birliği oluşturamadıklarını, sonuçta il olma konusunda sınıfta kaldıklarını ama “Zaten çalışmamıştık”deyip geçtiklerini belirtmiştir. Seçimlerin 2014 baharında yapılacağını, ilgili kanunun

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

seçimlerden en az 1 yıl önce çıkması gerektiğini, Kanunun Fethiye'nin geleceğine en üst düzeyde katkı sağlayacak şekilde çıkması için Muğla'nın büyükşehir olmasının basında yeni yeni tartışılmaya başlandığını belirtmiş, çokça fikir jimnastiği yapmaları gerektiğini, büyükşehirleşme sürecinin Fethiye için fırsat da, hezimet te olabileceğini söylemiş; “Yörük göçü” değil ki yolda düzüleceğini belirterek, bu nedenle ortak akli çalıştırmayı önermiştir. (Koç, 2013) Hem Fethiye'deki, hem de Muğla'nın diğer ilçelerindeki kişi ve kuruluşlar; kendi ilçeleri ve Muğla büyükşehir belediyesi yapılanması hususundaki görüş ve deneyimlerini çözümde ortaklık amaçlı, yerel ve aktif katılım mekanizmalarını kullanarak, elektronik-devlet uygulamalarından da azami ölçüde faydalanarak, siyasiler ve kamu yöneticileri ile paylaşabilirler. GEKA vb. içinde görev ve sorumluluklar almaları da önerilebilir.

Muğla büyükşehirinde yerel yönetimlerde kaliteli, etkin ve ekonomik kamu hizmeti üretmesi için, ilçe belediyelerinin merkez ilçe belediyesi ile ekip çalışmasıyla hareket etmesi gereği vardır ve yakın dönem için bu çok önemlidir. Kamusal mal ve hizmet üretimi açısından özelde(ilçe belediyesinde) başarı için, öncelikle ve artık genelde(büyükşehirde, merkez belediyede) başarıların kazanılması gereklidir.

N.Ç.Tüfekçi yazısında ise Muğla'nın 817.503 nüfusu olduğunu, merkezi yönetimden büyükşehir belediyesine gelen yardımların, Büyükşehir tarafından ildeki tüm belediyelere adil bir şekilde dağıtılması ve bu konuda aksaklıklar olmamasının ayrı bir önem konusu olduğunu, büyükşehir belediyesi konumuna gelindiğinde belde belediyelerinin varlığının sona ereceğini, ya ilçe belediyesine yada il özel idaresine bağlanarak birer şube durumuna geleceğini belirtmiştir. Tüfekçi ayrıca belediye hizmetlerini yıllardır doğrudan ve en kısa sürede almaya ve kentlilik kültürü ile yaşamaya alışmış olanlar için böyle bir olanaktan yoksun kalmanın, çok zor bir durum olacağını söylemiştir. Muğla gibi önemli bir turizm ilinde, her beldenin bir turistik belde olduğunu belirterek, Muğla büyükşehir statüsüne sahip olduktan sonra belde belediyelerinin tümünün şubeye dönüştürülmesi yerine farklı bir uygulama yoluna gidilebileceğini, çoğunun varlığının korunması, birbirine yakın iç içe konumda olan belde belediyeleri de birleştirilerek onların daha güçlü bir belediye haline getirilmesinin sağlanabileceğini ifade etmiştir. 2004 tarih, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu Geçici 2.maddesinin böyle ilk kademe belediyelerinin varlığını koruduğunu, belde belediyelerinin kapatılmasının önce il, sonra ülke turizmine zarar vereceğini, yerel demokrasi ve katılımcılığın en çok yaşandığı belediyelerde, halkın belde belediyelerinde kendini ifade edebilme olanaklarının kaldırılarak, yerel yönetimlerin bir ayağının aksamasının önüne geçilmesi gereğini vurgulamıştır. (Tüfekçi, 2013) Bu konuda Muğla ve Muğla gibi kentlerde tarih, kültür ve turizm özelliği taşıyan beldelerin

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

kapatılmamaları hususunda gerekliliklerin ortaya konması ve şartlar olumlu çıkarsa geri adım atılması önerilebilir.

TMMOB Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu, İstanbul Büyükşehir Şubesi, "Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile temsilî demokrasiye yeni bir darbe indirildiği, yetkileri merkezde toplamak, kırsalda yağmayı yaygınlaştırmak; iktidarın bunları seçim zaferi elde etmek için bir araç olarak kullanmayı ve "Başkanlık Sistemi"ne geçişi amaçladığını belirtmiştir. "Kamu hizmetlerinde verimlik" gerekçesiyle hazırlanan ancak otoriterleşme ve yerinden yönetim ilkesinin gaspı anlamına gelen Tasarı ile; 16 Büyükşehir Belediyesinin sorunları çözülmeyen, 13 yeni Büyükşehir Belediyesi kurmaya yönelik yeni düzenlemelerle daha büyük sorunlara yol açacağı, 29 il özel idaresi, 1591 belde belediyesi ile 16.082 köyün tüzel kişiliği sona erdirilerek, halkın temsil olanağının elinden alındığı söylenmektedir (TMMOB, İstanbul Büyükşehir Şubesi, 2013).

Saydam ve katılımcı olmayan hazırlama ve anti-demokratik olan gündeme getirilme biçimiyle, köyler ve beldelerin tüzel kişiliğine, orada yaşayanlara söz hakkı verilmeden son verilmesi yönünde düzenlemeler içeren Tasarının, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına da aykırı olduğu, "yerinden yönetim" ilkesine aykırı olarak 29 ilde il özel idarelerinin ortadan kaldırıldığı, il genel meclislerinin kapatıldığı, il özel idareleri tarafından yürütülen hizmetlerin büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülmesinin öngörüldüğü ifade edilmiştir. Büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde "yatırım ve hizmetlerin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve denetlenmesi, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyon ve yürütülmesi, ilin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi" gibi görevlerle merkezi idareye bağlı özel bütçeli Yatırım İzleme ve Koordinasyon Merkezleri kurarak, mahalli idare birimlerinin görevlerini merkezi idareye verildiği, Anayasa'daki yönetim yapısının bozulduğu belirtilmektedir. Düzenlemeyle "Başkanlık Sistemi" altyapısının oluşturulduğu, köylerin kapatılıp mahalleye dönüştürülmesiyle, tarım ve hayvancılıkla uğraşan köylü için tanınan muafiyet ve hakların bir süre sonra kaldırılacağı, özelleştirme ve kentin giderlerine köylülerin ortak edilmesiyle yoksullaşacakları belirtilmektedir (TMMOB, İstanbul Büyükşehir Şubesi, 2013).

2/B Kanunu ve çıkarılan diğer kanunlarla hazine arazilerinin kentsel dönüşüm adı altında belediyelere devri yoluyla imara açılmasıyla, elde edilecek olan rantlara ortak edildikleri, Tasarıda "imar affı" anlamına gelen "mahalleye dönüştürülen köylerdeki yapıların, ruhsatlı sayılması"nın düzenlendiği; Hükümetin bir yandan "afet riskinin azaltılması amacıyla" riskli yapıları yıkmaya hazırlanırken, diğer yandan hiçbir teknik inceleme yapmadan çoğu kaçak olan yapıları ruhsatlı saymak suretiyle yasal hale getirmekle asıl amacının

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

"rant elde etme" olduğunu bir kez daha gösterdiğini ifade etmiştir. Tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüşen köylerde yapılacak tek tip yapılarla yerel kimliğin yok olmasına ve bugün kentlerdeki estetikten yoksun, kimliksiz TOKİ yapılaşmalarının kırsalda yaygınlaşmasına yol açılacağı belirtilmiştir. TMMOB, Tasarımın gerekçesinde, "getirilen bu model ile daha az kaynakla daha kaliteli hizmet sunulacağı" iddiasına yer verilmekte ise de, tam aksine bu tasarı ile sınırları il mülki sınırı olarak belirlenen büyükşehirlerde vatandaşların hizmete ulaşmasının zorlaşacağı ya da hizmeti daha pahalı alacağını söylemiştir. Büyükşehirlerin belirlenmesinde, var olan ve kurulacak ilçelerin sınırlarının saptanmasında demokratik ve bilimsel yaklaşımın dışlanarak, rant, inanç ve etnik ayrımcılığa dayalı, seçim zaferi kazanmak amacıyla düzenlemeler yapıldığı; 6223 sayılı Yetki Kanununa dayalı olarak, neredeyse yasama yetkisini kullanarak çıkardığı KHK'ler ile merkezî teşkilata verdiği yetkilerle amaçladığı imar rantı üretim ve dağıtım mekanizmasını belde belediyelerini ve köyleri ortadan kaldırarak, engelsiz yürütmeyi hedeflediği belirtilmiştir (TMMOB, İstanbul Büyükşehir Şubesi, 2013).

"Fethiye'den Haberler" gazetesinde ise, Fethiye Belediye Başkanı Behçet Saatçi'nin, Muğla'nın büyükşehir olmasını gerektirecek coğrafi özelliği olmadığını ve Muğla'nın etrafında coğrafi bir ayrımın bulunduğunu belirttiği, Bodrum Belediye Başkanı Kocadon'un Bodrum'un üst kimliğinin tabii ki Muğla olduğu, ancak Bodrum'un Muğla isminin çok daha önünde bulunduğu, mesafe olarak Muğla'nın Bodrumdan çok uzakta olduğu ve Bodrum'un bağımsız bir bölge olarak büyükşehir statüsünün içinde ayrı tutulabileceğini söylediği bilgisine yer verilmiştir. Marmaris Belediye Başkanı Ali Acar'ın ise, büyük bir kasabanın il olması ve Muğla gibi bir ilin büyükşehir yapılmasının çok önemli olmadığını, turizm bölgelerinde kış nüfusuna göre merkezi bütçeden pay aldığını ve personel istihdamında haksızlığa maruz kaldıklarını belirttiği; bir yerin illa büyükşehir yapılmasına gerek olmadığı, bu gibi sorunlar çözülsünce, Muğla'nın büyükşehir yapılmasının gereksiz olduğu yönündeki düşüncelerine yer verilmiştir. (Fethiye Haberler, 2013) Fakat gelinen nokta itibarıyla Muğla Büyükşehir Belediyesi 2012 yılı sonlarında resmen kurulmuştur. İlçe belediye başkanlarının artık yeni süreç üzerine görüş ve değerlendirmeler belirtmeleri, ilçelerine yönelik beklentilerinin karşılanması açısından daha önemli olabilir.

Bu süreçte kanımızca kurumsallaşma ve kamusal politikalar açısından, özelden(ilçe belediyeleri) başarıyı yakalamak için, önce genelde(büyükşehir belediyesi) başarılı olunmalıdır. Yani tümünden gelim, daha iyi sonuçlar getirebilir. (Yıldız, 1996: Sonuç ve Değerlendirmeler)

Fethiye'den Haberler Gazetesi ise; İçişleri Bakanlığı web sitesindeki, Muğla sınırları içindeki 50 beldenin, 36'sının kapatıldığını belirtmiştir. Bodrum'un 12 beldesinden Mumcular Karaova ismiyle, Turgutreis Karatoprak ve Yalıkavak beldesi de Ortakent ismiyle Bucak merkezi olurken, Muğla'nın en

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

fazla nüfusuna sahip Fethiye'deki 12 beldeden 8'inin kapandığını, aralarında Göcek ve Ölüdeniz gibi Dünyaca ünlü beldelerin Fethiye merkez ilçe belediyesine bağlandığını, Fethiye'deki Eşen, Seki, Üzümlü ve Kemer beldelerinin bucak merkezi yapıldığını belirtmiştir. Marmaris'te, İçmeler, Armutalan, Beldibi, Turunç beldelerinin kapatılarak, Marmaris ilçe belediyesine bağlandığı, sadece Bozburun beldesinin bucak merkezi yapıldığı söylenmiştir. Bucak olan beldeler, Bodrum'da MHP'li Mumcular(Karaova), CHP'li Turgutreis (Karatoprak), CHP'li Yalıkavak(Ortakent), Fethiye'de MHP'li Eşen ve Kemer, CHP'li Seki, Yeşilüzümlü, Marmaris'te AK Parti'li Bozburun, Muğla Merkez'de AK Parti'li Yerkesik, CHP'li Yeşilyurt, Milas'ta CHP'li Güllük, Ören ve Selimiye, Yatağan'da AK Parti'li Turgut beldeleridir. Kapanan ya da bağlananlar; Bodrum'da Gümüşlük(DP), Bitez(CHP), Konacık (MHP), Yalı (ANAP), Göltürkbükü(DP), Gündoğan(MHP), Ortakent, Yahşi(MHP); Fethiye'de Karadere (AK Parti), Çiftlik (AK Parti), Göcek (CHP), Karaçulha(MHP), Ölüdeniz(CHP), Kavaklıdere'de Çamlıbel (MHP), Mentеше (AK Parti), Çayboyu(AK Parti). Köyceğiz'de Beyobası(MHP), İçmeler(AK Parti), Armutalan(CHP), Turunç (CHP), Muğla Merkez'de, Bayır(CHP), Kafaca(CHP), Milas'ta Beçin(MHP), Bafa(CHP); Ortaca'da Dalyan(CHP), Ula'da Gökova(CHP), Akyaka(CHP); Yatağan'da Bencik(CHP), Bozarmut (CHP), Bozüyük(CHP), Yeşilbağlar (CHP)'dir. (Fethiye Haberler, 2013)

Kanımızca yeni süreçte özellikle kültür ve turizm merkezleri olan beldelerin kapatılmaması gerekli idi. Yaz döneminde nüfusu kat kat ve hızla artan bu beldelerin gereği gibi kamu hizmeti sunması için yerel yönetim birimi olarak eski varlığını korumaları düşüncesi ağır basmaktadır.

Ayrıca Muğla Belediye Başkanı Osman Gürün, "Sosyal ve çağdaş belediyeçilik anlayışı ile hemşerilerimize hizmet etmeye devam edeceğiz. Belediye hizmetlerimiz konusunda isteği, talebi, ödemesi, şikâyeti olan herkesin 444 48 01 numaralı hattı arayabilir." demiştir. (<http://www.haberler.com>, 2013) Bu çaba kamusal ilişkiler açısından yerinde ve önemlidir. Fakat Muğla belediyesi web sayfasındaki güncellemeler ve bilgilerin, bir büyükşehir belediyesi süreci için yeniden gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi önerilebilir.

Marmaris'ten Güncel Haber'de ise, Muğla'nın şehir merkezi itibarıyla metropol bölge olma açısından Fethiye ve Milas ilçelerinden de küçük bir coğrafya ve nüfus oranına sahip olduğu, bir de haritada Muğla'nın bir ucunun Bodrum'a, diğer ucunun da Fethiye'ye dayandığı, birçok yerde ilçeler arasında yerleşim yerlerinin birbirinden uzakta olduğu, Kanun sonrası Muğla'nın şehir merkezine en uzak yerinin Fethiye Yayla Bekçiler Köyü olarak uç sınır olduğu belirtilmiştir. Artık Bekçiler mahallesi veya Bodrum'un en uzak mahallesine Muğla Büyükşehir Belediyesinin ulaşması gerektiği, ilçelerdeki belediye başkanlarının yetkilerinin çoğunun Muğla'ya verildiği ve görevlerinin sınırlandırıldığı ifade edilmiştir. Fethiye'nin Muğla'nın en büyük ilçesi ve

Muğla’da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

yıllardır il olmaya 1.sırada aday olan önemli bir yer olduğu ve Rıfat Hisarcıklıoğlu’nun 2009’da “...Fethiye’de hem turizm, hem tarım, hem tarih, hem ticaret, hem de kültürel varlıklar var. Fethiye’nin kıymetini bilin...” dediği hatırlatılmıştır.(Marmaris Güncel Haber, 2013)

Muhalefet açısından bakıldığında, CHP Genel Başkan Yardımcısı U.Oran’ın, “...Büyükşehir Yasasının derinlemesine tartışılmadan, üniversite ve yerel yönetimlerden görüş alınmadan, Başbakan’ın talimatıyla hazırlandığını, “...Biz burada usule karşıyız. Hem “milletin iradesi her şeyin üstündedir” diyoruz, “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir”, diyoruz. Ama ondan sonra milletin oturduğu köyün, evin beldenin kapatılmasını, hiç onlara sormadan yukarıdan karar alıyoruz ve bunu uyguluyoruz. Böyle bir demokrasi, çağdaş belediyeçilik anlayışı olmaz... Yaşanan olay yaklaşık 12 milyon vatandaşla ilgilendirmektedir...” bilgisini aktarmıştır.(CNN Türk, 2013)

Fethiye’den Gazeteci Koç, “...Büyükşehir belediyelerinin ülkemizdeki uygulaması ve gelişimine bakıldığında büyükşehir yapılış şekli dikkat çekicidir. Her dönem eleştiri konusu olmuştur. Bu; büyükşehir olma kriterlerinin belirlenmesinde bilimsel veriler ve akademik görüşler yerine, siyasi tercihlerin ön planda olmasıdır. Siyasi tercihlerin belirleyici olduğu anlayışta, genelde hangi iller büyükşehir yapılacaksa kriterler de ona göre belirlenmiştir. Özellikle nüfus kıstası buna çok müsaittir. Sonuç olarak, il sınırlarını kapsayan bir büyükşehir uygulaması 2014 yılından itibaren başlayacak. Bu sistemin artı ve eksileri de bundan sonra ortaya çıkacaktır. Adı, şekli ve diğer unsurları ne olursa olsun, içinde yaşayanların mutlu ve huzurlu olduğu bir yapı aslolanıdır...” şeklindedir. (Koç, 2013)

Koç’un bu konudaki görüşlerine katılmakta birlikte, 13 yeni büyükşehir belediyesi yapılanması ve hizmet sunumu açısından önümüzdeki yıllar bir deneyim ve öğrenme sürecini ortaya koyacaktır. Lakin Muğla gibi bir kente büyükşehir belediyesi yapılanmasının çoktan gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir. 6360 sayılı yasada günün şartları ve gereklilikleri çerçevesinde bazı eklemeler ve değişikliklere gidilebilir. Diğer 28 büyükşehir belediyesinde yaşanan gelişmeler de bu yasada bazı değişiklikleri lüzumlu kılabilir. Hatta günün koşullarında İtalya, İspanya, Fransa vb. ülkelerde uygulandığı gibi “bölge yönetimi” adlı yeni bir yapı üzerinde konuşulabilir.

Gözler, hazırlamakta olduğu bir makalesinin sonuç ve değerlendirmeler kısmında kısaca, 6360 sayılı Kanunu yapanların mahallî idarelerin varlığına ve yerel demokrasiye karşı olduğunu sanmadığını ama yaptıkları Kanundan, mahallî idarelerden sadece büyükşehir belediyelerini anladıkları sonucunun çıktığını, büyükşehir belediyeleri ne kadar saygın mahallî idareler ise, il özel idareleri ve köylerin de o kadar saygın mahallî idareler olduğu, büyükşehir belediyeleri ne kadar demokratik iseler, il özel idareleri ve köylerin de en az o kadar demokratik oldukları, mahallî idareleri güçlendirmek

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

isteyen bir iktidarın yapması gereken şeyin, üç tür mahallî idareden iki türünü ortadan kaldırmak değil, bunlara Anayasa değişikliğini yaptıktan sonra, yeni bir tür daha eklemekten geçtiğini belirtmiştir. Fransa'da 1982'de birkaç il birleştirilerek "bölge (*région*)" isimli yeni mahallî idarelerin kurulduğu ifade ederek, 6360 sayılı Kanununun ise 29 ilde, yeni mahallî idare kurmak yerine, mevcut mahallî idarelerin üçte ikisini kapatarak ve 16 ilde de bütün ilçe belediyelerini büyükşehir ilçe belediyesi hâline getirerek, büyükşehir belediyelerinin vesayeti altına soktuğunu söylemiştir. 12.11.2012 tarih ve 6360 sayılı Kanununun uygulamada iyi sonuçlar vereceğini zannetmediğini, tüzel kişilik, malî ve idarî özerklik sağlamanın yolu olduğu, uygulamada kısa sürede 6360 sayılı Kanunla il özel idaresi ve köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve büyükşehir merkezinden çok uzaktaki ilçe belediyelerinin büyükşehir ilçe belediyesi hâline dönüştürülmesinin sakıncalarının ortaya çıkacağını söylemiştir. Nitekim geçmişte de 2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile (m.12/3, 45/1, geçici m.12), bazı kamu kurumlarının tüzel kişiliğinin kaldırıldığı, ama birkaç yıllık uygulama sonucunda bu kamu kurumlarının tüzel kişiliklerinin kaldırılmasının yanlış olduğunu anlaşıldığını ve bu kurumlardan bazılarının tüzel kişiliklerinin geri verildiğini belirtmiştir. Ancak bu süreçte ülke olarak zaman ve emek kaybedildiğini, deneme-yanılma metoduyla öğrenmenin pahalı ve acı olduğunu belirtmiştir. "Kıta Avrupa'sı idare hukuku sisteminin temelinde kamu tüzel kişiliği kavramı yatar. Kamu kurumları da, mahallî idareler de sahip oldukları bu tüzel kişilik sayesinde hak ve fiil ehliyetine sahip olurlar, hak ve borç altına girerler, hukukî işlem yapabilirler, mal varlığına sahip olurlar, mahkemeler huzurunda davacı ve davalı olurlar. Sahip oldukları bu tüzel kişilik sayesinde idarî ve malî özerkliğe sahip olurlar. Yine sahip oldukları bu tüzel kişilik sayesinde mahallî idarelerde demokrasi gerçekleşir. Yerel demokrasi demek, bir mahallî idarenin karar organlarının o yerdeki seçmenler tarafından seçilmesi demektir. Siz bir mahallî idarenin tüzel kişiliğini kaldırırırsanız, o mahallî idareyi ve dolayısıyla karar organını da kaldırmış olursunuz ki, bu yerel demokrasinin yok olmasından başka bir şey değildir. Kıta Avrupa'sı idare hukukundaki kavram, kurum, ilke, ayırım ve teoriler boş yere icat edilmemiştir. Bunlar yüzlerce yıllık bilimsel çalışmanın, yargısal içtihatların ve idarî tecrübenin ürünüdürler.... Kamu kurumlarına devlet tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişilik tanınmıştır; çünkü bunların özgüledikleri amaç nedeniyle özerkliğe ve belli bir hareket serbestisine ve keza uzmanlığa ihtiyaçları vardır. Örneğin bu genel müdürlüklerin tüzel kişiliğini kaldırırırsanız, 26 Eylül 2011 tarih ve 659 sayılı KHK'den önce bunları temsilen davalara o konuda uzman olan avukatlar değil, hazine avukatları girmeye başladıkları ki, bunların o davaları kaybetmeleri mukadderdi. Aynı şekilde siz şehirden 60 km uzakta bir köyün tüzel kişiliğini kaldırır ve bu köyü şehrin bir mahallesi hâline dönüştürürseniz, bu

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

köydeki kararları artık köy ihtiyar heyeti değil, 60 km uzaklıktaki belediye meclisi alır. O köyden 60 km uzaklıkta olan ve hayatında o köye adımını atmamış insanlardan oluşan belediye meclisinin kararı, o köyde oturan ve o köyün halkı tarafından seçilen üyelerden oluşan ihtiyar heyeti kararına göre, daima yanlış karar olur. Söz konusu kararı 60 km öteden gelen personel ve araçlarla uygulamaya kalkarsanız, bu size çok pahalıya patlar. Birkaç yıl uygulamadan sonra bu Kanunu yapanlar, köylerin 60 km uzaktan idare edilmesinin pahalıya patladığını anlayacak ve köylere de tüzel kişiliklerini geri verecektir. Keza siz şehirden 70 km uzakta üç-beş bin nüfuslu bir ilçe belediyesini, büyükşehir ilçe belediyesi hâline dönüştürürseniz, bu ilçe merkezindeki bazı kamu hizmetleri artık 70 km ötedeki büyükşehir belediyesi tarafından sağlanmaya başlar ve keza bu ilçe belediyesinin bazı kararları 70 km ötedeki büyükşehir belediyesinin onamasına tâbi olur. Türk idaresine hâkim güçlerin “idare” anlayışı, bütün genel kamu hizmetlerini bakanlıklar, bütün mahallî kamu hizmetlerini de büyükşehir belediyesi bünyesinde yürütmekten ibarettir.....” şeklindeki değerlendirme ve yorumları konumuz açısından dikkat çekicidir ve üzerinde düşünülmelidir.(Gözler, 2013:Sonuç ve Değerlendirmeler)

Köylerin kaldırılarak, mahalle durumuna dönüştürülmesi var olan tüzel kişiliklerinin kaybı noktasında basında ve akademik ortamda sıkça eleştirilene neden olmaktadır. 29 ilde İl Özel İdaresinin tasfiyesi, buna karşın büyükşehir olmayan diğer kentlerdeki İl Özel İdarelerinin varlığını sürdürmesi ile birleşince, zihinler karışmaktadır. Ayrıca Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'ndaki maddelerin dikkate alınmaması, referandum yapılmaması, köy, belde gibi eski yerel yönetim kurumlarının kaldırılmaması gerektiği gibi **Çukurçayır'ın** değerlendirmelerine aynen katılırken, bu değerlendirme ve çekincelerin dikkate alınması önerilmektedir.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül büyükşehir belediyesinin 29'a çıkarılması ve 13 yeni büyükşehir belediyesi kurulması konusundaki düzenleme hakkında, “...bu noktada da bizim hukukçularımız gayet titizlikle incelediler ve sonunda şunu gördüler ki; '2004 yılında mahalli idarelerle ilgili çıkan kanun o zaman yine Anayasa Mahkemesi'ne götürülmüş. Ve aynı bugünküne benzer iddialarla Anayasa Mahkemesi'ne götürülmüş. Anayasa Mahkemesi 2007 yılında bu iddiaları geçerli görmemiş. O günkü heyet 367 kararını alan Anayasa Mahkemesi'ndeki heyettir. Bunda sonra da Anayasa Mahkemesi'ne çıkan yine mahalli idarelerle ilgili bazı kanunlar var. Onlar da Anayasa Mahkemesi'ne götürülmüş. Kocaeli, İzmir Büyükşehir ile ilgili. Onlarda yine Anayasa Mahkemesi tarafından bu tip iddialarla ilgili kanunlar... Hepsi Anayasa'ya aykırı değil diye geri gönderilmiş. Dolayısıyla orada tasvip görmemiş bu iddialar. Bunun üzerine ben de bu yasayı yayımladım. İşin siyasi tarafı tabii ki de tartışılır. Bu konuda lehde ve aleyhte tartışmalar olacak. Onları siyaset tarafına

bıraktım. Ben anayasa ile ilgili kısımlarını dikkatli ve titizlikle inceledim... " demiştir.(CNN Türk, 2013)

AK Parti Milletvekili Ali Boğa ise, Muğla'nın proje ve girişimcilikte 50.sıralarda olduğu ve bu problemin derhal aşılması gerektiği, 100.yılın ivmesinden yararlanarak Muğla'da bir algı oluşturmak istediklerini belirtmiştir. Ankara'dan, Muğla'nın gelir düzeyi yüksek görüldüğünü, oysa Muğla'nın iki yüzü olduğunu belirtmiş; gelir düzeyi düşük, karasabanla tarım yapan, hizmet gitmeyen, çamurlu yolları olan bir yüzünden bahsetmiştir. Bunu göstermeleri gerektiğini, bunun sadece bir siyasi partinin değil, Muğla'da yaşayan herkesin hedefi olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu konuda ilk toplantılarını Muğla'da milletvekilliği yapmış kişilerle Ankara'da düzenlediklerini ve ikinci toplantıyı (Muğla Sıtkı Koçman) üniversitede akademisyenlerle yaptıklarını, üniversitenin 100 projeye talip olduğunu söylemiştir. Partisinde 100'den fazla projenin toplandığını, bunları gerekirse kategorilere ayırıp, önem sırasına koyacaklarını, ekonomi, sağlık, sosyal hayat, bilim ve çevre konusunda ayrı ayrı projeler üreteceklerini ve Muğla'nın en önemli hazinesinin çevre olduğunu belirtmiştir. Ayrıca her yeni çalışmayı Muğla'dan başlatmak istediklerini, başka yerlerde planlanmış çalışmalarını da buraya kaydırdıklarını ifade etmiştir (<http://www.haberler.com>, 2013). Muğla büyükşehir belediyesi, yani Muğla için belirtilen konularda projelerin hazırlanıp, uygulamaya geçirilmesi ve bu konuda zaman kaybedilmemesi çok önemlidir. Hem bu yatırım ve uygulamalar, kentin marka kent özelliğine kavuşması, yurtiçi ve dışında hakkıyla tanıtımı ve bu bağlamda kentte en az 4-5 yıl kalan üniversite öğrencileri arasında "Batının Hakkarı'sı" söyleminin son bulması için gereklidir.

Siyasi anlamda, yeni büyükşehirler içinde Muğla'nın büyükşehir belediyesi yapılanması ve kentsel hizmet götürülmesi konularında önem ve öncelik yönünden ayrıcalığının dile getirilmesi, özellikle Muğla merkez ve Yatağan ilçesinin artık, Bodrum, Fethiye, Marmaris, Milas gibi her yönden kalkındırılması gereğinden dolayı fırsata çevrilmelidir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Muğla merkez, yeni yapılar yapılmış olmakla birlikte 1960'lardan kalma bir kasaba havasında bulunmakta, bir bütün olarak çağdaş kentsel yaşam yapısı ve dinamizmi görülememektedir. Kültürel ve tarihsel açıdan geçmişi korumak önemli olmakla birlikte, bir ilin ilçelerinin neredeyse hepsi kentleşme, sanayileşme ve toplumsal yapı olarak kent merkezini çoktan ve katlayarak geçmişlerse, bu merkez ilçelerin hiçbir açıdan ilişkili ve bağlı olmak istemedikleri yer durumuna gelmişse, bu konuda ciddi ciddi düşünülme gerekir.

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

İlçeleri, Muğla merkezi örnek olarak görmemekte; tüm politikalar ve kentsel yaşam açısından kopuk ve ilişkilendirilmesi gereksiz değerlendirmeleri yapılabilmektedir. Nitekim ilçe belediyelerinin, 6360 sayılı yasaya ve Muğla'nın büyükşehir olmasına sıcak bakmamaları ve serzenişlerinde esas olarak kent merkezinin her açıdan geri kalmışlığı, bu özür(engel) durumu nedeniyle aralarına almak istememeleri ve resmen yük olarak görmelerinin etkisi olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda Hatay(Antakya) başta olmak üzere yeni büyükşehir olmuş diğer 12 il ve büyükşehir belediyesi yapılanması konusunda çalışmalar gereklidir. Kaldı ki Muğla Merkez(Menteşe)'in ilçe belediyelerinden bir beklentisi yoktur, merkezi yönetimin plan projeleri ve bu yeni yasal düzenleme gerekli ve önemli bir maddi, manevi katkı getirecektir. Fakat Muğla büyükşehir belediyesi yapılanması açısından merkezden gelecek her türlü kamu geliri ile diğer katkı ve destek; etkin, verimli ve tutumluluk ilkeleri (3 E) esas alınarak kullanılmalıdır. Çünkü 21.yüzyılda önemi artan yerel siyaset ve kentsel politikalar açısından, Muğla merkez ve çevresi için yapılması gerekli birçok yatırıma ihtiyaç bulunmaktadır. Bu konuda aslında çok geç kalınmıştır. Dünyaca ünlü kültür ve turizm kenti özelliğini tüm canlılığıyla koruyan Muğla için hem siyasetçiler, hem akademisyenlerin vicdanlarında bu bir görev ve sorumluluk olmalıdır. Muğla merkez ve geri kalmış tüm yöreleri her bakımdan kalkındırılmalıdır. Lakin büyükşehir belediyesi statüsüne gelmek, bu yatırımlar ve çabalar için daha fazla maddi desteğin gelmesi demektir.

Muğla merkezde, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, bakanlıkların taşra örgütleri, bankalar, yerel yönetimler, askeri ve yargı kuruluşlarında kamu görevlisi olarak çalışan önemli bir kitle yaşamaktadır. Kent merkezinde sadece bir adet özel kolej vardır. Rekabet anlamında ve eğitim kalitesinin yükseltilmesi adına yeni kolejlere ihtiyaç bulunmaktadır. Muğla merkezde yaşam boyu öğrenim amaçlı yada anasınıfından üniversiteye değin geniş kapsamda eğitim kompleksleri yapılabilir. Hatta Muğla merkez uluslararası eğitim kenti havasına kavuşturulabilir.

Diğer yandan Muğla Sıtkı Koçman Üniv. Tıp Fakültesi, adeta Muğla Devlet Hastanesi ile iç içe geçmiş durumdadır ve hizmet, tıbbi teçhizat, bazı uzmanlık dalları vb. sağlık gereklilikleri anlamında sorunları oldukça fazladır ve sık sık İstanbul, İzmir gibi kentlerdeki üniversite hastanelerine veya özel hastanelere sevk/nakil yapılmaktadır. Kentli kendi kentinde sağlığına kavuşması için gereken tıbbi imkanı bulamayabilmektedir. Alışveriş merkezleri neredeyse yoktur ve kentte yaşayanların nitelikli konut ve barınma sorunları bulunmaktadır. Kentte yaşam özellikle konut anlamında pahalıdır. Merkezdeki kamu kurum ve kuruluşlarında yaşayanlar, en az 50-60 km, en fazla 200 km uzaklık nedeniyle adı Marmaris, Bodrum, Fethiye, Datça gibi ilçelerin zenginliklerinden yararlanamamakta, buralarda ikamet edememekte, karasal iklim benzeri ve 625 m rakımlı bir yerde ve yarı kentsel bir ortamda yaşamını

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

sürdürmeye çalışmaktadır. Büyükşehir hareketliliğinin olmaması tabii ki çok güzeldir fakat orta ve uzun dönemde kamu/özel sektör görevlileri ve aileleri için sıkıcı olmaktadır.

Muğla Belediyesi henüz resmi web sayfasını Muğla Büyükşehir Belediyesi olarak değiştirmemiştir. 6360 sayılı kanunla gelen bu yeni yapılanma yerine, yerel siyaset adına 2014'teki seçimlere yönelik öncü faaliyetlerin ayak sesleri duyulmaktadır. Muğla Belediyesinin resmi web sitesi ise, belediyenin ve kentin tanıtımı, bilgilendirmeler ve çevrimiçi hizmet sunumu anlamında bir turizm, kültür ve tarih kenti olduğu dikkate alındığında, yeniden düzenlenmelidir. Halk özellikle yolların zamanında asfaltlanmaması, bozuk yollar ve tadilatında gecikmeler nedeniyle kentsel hizmetler alma yönüyle mutsuz bir tablo çizmektedir.

Muğla büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasında coğrafi anlamda 50-200 km arasında bir uzaklık olacaktır ve bu yollar Muğla'nın genelde dağlık olması nedeniyle engebelidir. Fakat yollar Karayolları Genel Müdürlüğüne, çift şerit geliş-gidiş olarak yapılmış olup, ulaşım açısından bu avantaj değerlendirilebilir.

Kanımızca asıl problem, Muğla Büyükşehir Belediyesi Binasının bulunacağı merkezin denizden 625-630 m yükseklikte olmasıdır. Bu yüksek rakım, merkezle, Yatağan hariç hepsi deniz kıyılarında bulunan Muğla'nın ilçeleri arasında iklim ve bitki örtüsü, nüfus, kentsel hareketlilik, ekonomi, sanayi, eğitim, sağlık vb. açılardan büyük farklılıklar ve kopukluklar oluşturmaktadır. Geçmiş 20 yılı dikkate alındığında ne yazık ki Muğla Merkezle, ilçeleri arasındaki bu kopukluklar yıllar içerisinde artmıştır. Özellikle Bodrum, Fethiye, Gökova, Marmaris dünyaca ünlü, çok kültürlü, uluslararası bir marka ilçe değil kent konumundadır. Muğla gibi önemli turistik bir şehrin merkezi, geri kalmış bir görüntü içinde olmamalıdır.

Muğla merkezde çağdaş kentsel hizmet almak için, imkânları yakınımızda bulabilmek adına Muğla Büyükşehir Belediyesi yapılanması sürecinde zaman kaybedilmeden yatırımların gerçekleştirilmesi gereklidir. Vasıf kazandırma yönlü mesleki eğitim programları, kooperatifçilik ve tarım ekonomisi yönlü destek politikalarıyla, kırsal kesimin ekonomik ve toplumsal statünün kalkındırılabilmesi, bu konudaki deneyim, maddi katkı ve birikimlerin ilçe belediyelerinde fazlasıyla bulunduğu düşünülmektedir. Önemli olan merkezle ilçeleri, ilçeleri de kendi aralarında bir ağla birbirine bağlamaktır.

Muğla kent merkezi Menteşe Yapı Koop. Yapılarının bulunduğu yere, şehir çıkışına doğru yeni bir alana kaydırılabilir, yeni Büyükşehir Belediyesi ve Valilik binası vb. inşa edilebilir, eski kent merkezi de aynen kültürel-tarihi özellikleriyle korunabilir.

Katılım, kurumsallaşma, kurumsal ve toplumsal sorumluluk projeleriyle, yönetim uygulamalarıyla bu konuda gerekenler

Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

gerçekleştirilebilir. Önemli olan büyükşehir yapılanması ve uygulamaları sırasındaki kurumsal kararlılık ve kurumsal-toplumsal sorumluluk bilincidir.

Muğla eğer büyükşehir belediyesi uygulamalarında başarılı olamazsa, Fransız örneği bölge yönetimi uygulaması da bir sonraki süreçte düşünülebilir. Ya da diğer kurum örnekleri gibi geriye dönülebilir.

Türkiye'de 6360 sayılı kanun ile 29 ilde büyükşehir belediyesi uygulamalarını yaşama geçirecek yeni bir süreç başlamıştır. Fethiye il olmayı istemiştir ama bu ilçenin il olma nüfus ölçütü bakımından yetersiz olduğu tahmin edilmektedir. Kaldı ki Türkiye'de il sayısının 100'e ulaştırılması konusu sıkça dile getirilmektedir. Büyükşehir belediyesi yapılanması sürecinde gereken aşamaya gelinemez ise, Fethiye'nin il olması konusu gelecek bir dönemde tekrar gündeme gelebilir. Ya da şu anki adeta uluslararası bir turizm cenneti ve bir il görünümüyle gelişimini sürdürebilir.

Her bir ilçe yerel özelliklerini koruyarak, yerel gelişmişliğini büyükşehir olmanın da getirileri ile bütünselleştirerek, zorlukları fırsatlara çevirebilir. İlçelerin her bakımdan bu kadar zengin olması nedeniyle, Muğla merkezi kalkındırmayı yük görmemesi, sorumluluktan kaçmaması da gerekir. Hatta Muğla büyükşehir belediyesinin gelir kaynaklarının çoğu merkezi yönetimden gelecektir.

Geçmişte bakıldığında merkez ve ilçeleri genelde aynı siyasi parti eliyle yönetilmişlerdir. Bu da bir avantajdır. Bu açıdan Muğla merkez, şanslıdır.

Muğla ya da ilçelerinde yaşayanlar, bu kent için çalışanlar ve bu kenti çok sevenler olarak, ister akademik, siyasi veya idari kadrolarda görevli olalım, ister tarımla uğraşanlar, ister özel sektörde çalışanlar olalım; ister yaşlı/genç/çocuk olalım, hepimizin bu süreçte önemli görev ve sorumlulukları olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Atasever, İsmail, "Büyükşehir Olmanın Bedeli", *Hamle Gazetesi*, www.hamle48.com/haber/yazar.asp?yazar=27&id=2447, (ET:12.3.2013)
- "Büyükşehir Yasası ile İlgili Haber ve Yazılar", *YAYED*, (Son Güncelleme Tarihi: 9.12.2012); www.yayed.org/...haber.../buyuksehir-tasarisi-ile-ilgili-haber-ve-yazil... (ET:12.3.2013)
- Çalışkan, Davut, "Artık Rotasyondan Kaçış Yok.", 8.12.2012, www.personelmeb.net; http://www.mebpersoneli.com.tr/sendika/aktif-senden-egitim-bir-sene-cevap-geldi-h64194.html, (ET:12.3.2013)
- Çukurçayır, Akif, "Bugün Gazetesindeki Konuyla İlgili Röportaj: "Bu Tasarı Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına Aykırı"", *Kent Akademisi*, <http://urbanakademia.blogspot.com/2012/10/buyuksehir-belediye->

Ayşe YILDIZ ÖZSALMANLI-Çiğdem PANK

- [kanun-tasars.html](#); <http://urbanakademia.blogspot.com/2012/09/yerel-ve-kentsel-politikalar-2-baski.html>, (ET:12.3.2013)
- Gözler, Kemal, “6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler”, <http://www.idare.gen.tr/6360-elestiriler.pdf>, www.idare.gen.tr/6360-elestiriler.htm. (ET:16.3.2013)
- “Gül’den “Büyükşehir Yasası” Açıklaması”, *CNN Türk*, <http://www.cnnturk.com/2012/turkiye/12/07/gulden.buyuksehir.yasasi.a.ciklamasi/687670.0/index.html>, (ET:16.3.2013)
- Güney Ege Kalkınma Ajansı, “Aydın, Denizli ve Muğla İllerimiz Büyükşehir Oldu.”, *Haberler*, 6.12.2012, www.geka.org.tr/.../aydin-denizli-ve-mugla-illerimiz-buyuksehir-old...(ET:12.3.2013)
- Koç, Mesut, “Muğla Büyükşehir Olacak, ya Fethiye?”, 12.2.2013; <http://www.mesutkoc.com/mugla-buyuksehir-olacak-ya-fethiye/>, (ET:12.3.2013)
- Koç, Mesut, “Ülkemizde Büyükşehir Belediyeciliği”, 2.3.2013, www.mesutkoc.com> Köşe Yazıları, (ET:12.3.2013)
- “Fethiye ve Muğla Büyükşehir Belediyesi”, *Marmaris Güncel Haber*, <http://www.marmarisguncel.com/2012/12/13/fethiye-ve-mugla-buyuksehir-belediyesi/>, (ET:12.3.2013)
- “Muğla’da Ak Partili Belediye Başkanları 100.Yıl Toplantısı Yaptı.”, 9.2.2013, www.haberler.com; <http://www.haberler.gen.al/konu/bakanlari/>, (ET:12.3.2013)
- “Muğla’da Büyükşehir ile Birlikte 36 Belediye Kapıyor.”; *Fethiye Haberler* <http://www.fethiyehaberi.com/haber/3746/mugla-da-buyuksehir-ile-birlikt,-36-belediye-kapaniyor.html>, (ET:12.3.2013)
- “Muğla’nın Büyükşehir Olmasına Sıcak Bakmadılar.”, *Fethiye Haberler*, 31.5.2011, <http://www.fethiyehaberi.com/haber/2174/mugla-nin-buyuksehir-olmasına-sicak-bakmadılar.html>, (ET:12.3.2013)
- Muğla Sıtkı Koçman Üniv., “Muğla Hakkında”, <http://www.mu.edu.tr/genel-bilgiler/tr/mugla-hakkında-9>, (ET:22.3.2013)
- Muğla Belediyesi, www.mugla.bel.tr (ET:21.3.2013)
- “Muğla Resim Galerisi”, webrehberi.net (ET:21.3.2013)
- Nizamioğlu, Hayati, “Olumlu Gelişmeler”, *Hamle*, <http://www.hamle48.com/haber/yazar.asp?yazar=29>, (ET:12.3.2013)
- TMMOB Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu, İstanbul Büyükşehir Şubesi, “Türkiye’de Otoriterleşme ve Başkanlık Sistemine Geçiş Yasası”, 5.11.2012; <http://www.mimarist.org/odadan/2626-turkiye-de-otoriterlesme-ve-baskanlik-sistemine-gecis-yasasi.html>, (ET:12.3.2013)
- Tüfekçi, Nevzat Çağlar, “Muğla Büyükşehir Olurken, Belde Belediyelerimizin Durumu”, www.milasbilgi.com; <http://zeytinyagi.tutkusu.blogspot.com>;

**Muğla'da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir
Değerlendirme**

http://www.muqladevrim.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=9083%3Amula-bueyuekehr-olurken-belde-beledyelermzn-durumu&Itemid=60, (ET:12.3.2013)

“Umut Oran: CHP, Büyükşehir Yasasına Karşı Değil.”, 8.12.2012, <http://www.cnnturk.com/2012/turkiye/12/08/umut.oran.chp.buyuksehir.yasasına.karsi.degil/687778.0/index.html>, (ET:12.3.2013)

Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr, (ET:13.03.2013)

Yıldız, Ayşe, “Türkiye'nin Çevre Yönetimi ve Politikasında Özel Çevre Koruma Kurumu Kararlarının Rolü”, DEÜ. SBE. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1996.

“444 48 01 Alo Belediye Hizmette”, 27.2.2013; <http://www.haberler.com/444-48-01-alo-belediye-hizmette-4370991-haberi/>, (ET:12.3.2013)

12.11.2012 Tarih, 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (RG Tarihi: 6.12.2012, Sayı:28489), Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müd., www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm (ET:12.3.2013)